

Наталія Ясіновська

Лізка Мармизко

Ілюстрації
Софії Ясіновської

Видавництво Старого Лева
Львів — 2017

УДК 821.161.2-3
ББК 84(4УКР)-4
Я 81

Наталія Ясіновська

Я 81 Лізка Мармизко [Текст] : повість / Наталія Ясіновська. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. — 160 с.
ISBN 978-617-679-306-9

Як подружитися з Вовком і Березою? Чи вміють плавати хом'яки? Навіщо маленькій <<i>i</i> крапочка? Про все це знає Лізка Мармизко. І залюбки вам розповість. А ще вона любить малювати, експериментувати і не любить нудьгувати. Та й навіщо? Якщо завжди можна покликати друга і вигадати веселу забаву?

УДК 821.161.2-3
ББК 84(4УКР)-4

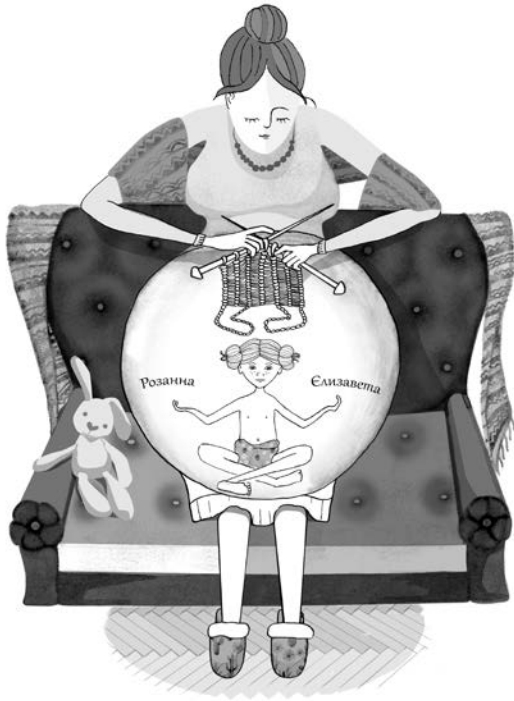
Марічці, Катрусі, Олі, Настуні
та всім-всім дівчаткам,
яким іноді хочеться
відкласти принцесячу сукню
і побешкетувати.

Наталія Ясіновська © текст, 2017
Софія Ясіновська © ілюстрації, 2017
Видавництво Старого Лева © 2017

ISBN 978-617-679-306-9 (укр.) Усі права застережено

Лізка Мармизко. Життя-буття

Оповідка перша,
у якій читач знайомиться
з Лізкою Мармизко

Лізка Мармизко — звичайна дівчинка, яка живе з мамою і татом у звичайній двокімнатній

квартирі п'ятиповерхового будинку. Вона, як усі діти її віку (а Лізі скоро буде дев'ять), ходить до третього класу звичайної школи. І все у неї ніби звичайне, окрім імені та прізвища: вони римується!

І про що думали батьки, коли називали дитину Лізкою Мармизко? Ну добре, прізвище не вибирають, хоча, кажуть, його також можна змінити, якщо дуже захотіти. Так думала дівчинка Лізка, яку тато нагородив своїм прізвищем Мармизко.

Добре мамі: після прізвища Ковбаса її й Мармизко влаштовує, але вона ж якраз мала розуміти, що доньку дражнитимуть! Тим гидким хлопчиськам та дівчиськам нічого навіть вигадувати не треба — прізвище стало і прізвиськом, от тільки кликали не «мармизкою», а «мармизою».

— Ми хотіли, щоб ім'я було співзвучне з прізвищем, — виправдовувалася перед Лізкою мама, кліпаючи очима і вдаючи, що не розуміє доччиного обурення.

Свого часу Олена Мармизко дуже серйозно поставилася до питання вибору імені для

своїї донечки. І запропонувала своєму чоловікові Олексі, коли вони чекали дитину, аби кожен із них написав імена, які подобаються.

— Добре. А потім будемо викреслювати, поки не залишиться одне, яке влаштує нас обох, — погодився Лізчин тато.

«Краще б ви ті імена животові зачитували, а я б сама вибирала. Живіт спокійний — значить, гарне ім'я. Якщо ж коливається у шаленому танці — ім'я не годиться. Я щосили гамселила б зсередини і руками, і ногами, почувши, що ви збираєтеся назвати мене Лізкою Мармизко. Та хіба, вибираючи ім'я, батьки прислухаються до думки дитини? Ні. А даремно, бо їй ще потім носитися з цим дурнуватим іменем усе життя», — думала сердито Лізка.

Із довжелезних списків імен тато одразу повикреслював Юль, Наталь, Оленок, Іринок, Тетянок та усіх інших «нок»:

— То дуже прості імена, а для своєї донечки я хочу щось незвичайне!

Добре ще, що мама Олена переконала тата Олексія не включати у список відверто іноземні імена. І тут вже Лізка мусила погодитись, що Мішель, Кортні чи Дороті Мармизко звучали б дивніше, ніж Лізка Мармизко.

Після численних викреслювань і дописувань імена зібрали в один список, у якому врешті-решт залишилося два варіанти — Розанна та Єлизавета. І Розанна програла Єлизаветі.

— Ти маєш пишатися таким неймовірним поєднанням імені та прізвища! Вони ж римуються! — історію про вибір імені Лізіна мама завжди завершувала цією фразою.

Мама Олена, яку всі шкільні роки кликали не інакше, як Ковбаса, часом ще додаючи запитання: «Ковбаса, ти яка — варена чи копчена?» — мала б здогадатися, що дівчинці з іменем Лізка і прізвищем Мармизко у школі буде дуже непросто. Та Лізка давала собі раду. І лише часом докоряла батькам їхнім дивним вибором. Особливо якщо мама сварила доньку, коли та приходила зі школи у подертих на колінах

колготах і замащених багнюкою спідниці та піджачку.

— Мамо, а чого ти чекала від Лізки Мармизко? Мені постійно доводиться відповідати на запитання: «А Мармиза вмита чи невмита?». Тож я і захищаюсь!

Мама на такі заявки лише зітхала. А колготи зі спідничками замінила на штанці з нашитими шкіряними наколінниками — довше проживуть. Учителька не заперечувала, бо добре знала норів Лізки і до того ж таємно їй співчувала та відверто дивувалася: про що думали батьки, вибираючи дитині ім'я.

Час ішов, і що ближче був дев'ятий день народження, то менше Лізка переймалася незвичністю звучання своїх імені та прізвища. Зрештою, зжилася з ними, адже вона і була Лізкою Мармизко. Якби вона була не Лізка і не Мармизко, то це був би хтось зовсім інший. І, можливо, не було б тоді у неї такого хорошого друга, як Андрійко, а от цього Лізка уже не пережила б.

Оповідка друга,
у якій виявляється, що Береза —
друг, а не дерево, і тому
може впасти з велосипеда

Лізка майже не водилася з дівчатами. Про що з ними говорити? Про ляльки та одяг? Тьху!

З ляльок вона давно вже виросла. Ну добре, майже виросла, бо іноді усе ж таки гралася... Дівчаче вбрання — всілякі сукенки з рюшиками-бантиками, легінси з рожевими серденьками, коротенькі спіднички, в яких і ногу по-людськи задерти не можна, не те що на дерево вилізти, — її все це не цікавило. Лізка любила ганяти на велосипеді, роликах, лазити по деревах, грати у козаків-розбійників.

Правда, вона вважала, що часом можна погратися і з дівчатами, але не надто часто. Якщо Лізка й водилася з ними, то або з меншими, яких можна чомусь вчити і виховувати, або зі старшими, бо вони могли розповісти щось цікаве. Любка з четвертого поверху якось розказувала, що все-все, навіть лінійка, складається з молекул — таких невидимих кульок. Лізку це вразило. А взагалі їй було веселіше з хлопцями. І, звісно, не тільки штанці тому були причиною.

З хлопцями можна було позмагатися, хто далі плюне, чи залізти через паркан на територію якоїсь дослідницької лабораторії і наламати бузку. Чи набрати яблук. І головне не те, що там

можна здобути, а сам процес. Треба перейти дорогу, ніби прогулюючись до магазину чи ще кудись. Потім завернути у провулок, озирнутися, чи немає перехожих або ворожих шпигунів. Якщо нікого немає — скоренько перелазити через паркан. Зістрибнути, ще раз роззирнутися, чи не видно сторожа, бо часом його таки видно, і він чомусь дуже не любить дітлахів, бо одразу кидається на них із дикими вересками. Якщо сторожа не видно — можна лізти на дерево. А потім урочисто вручити мамі букет бузку чи гордо висипати з футболки недостиглі яблука.

— Де ти їх нарвала? — насторожено питала у таких випадках мама.

— Це Андрійко зі мною поділився, — відповідала Лізка.

І то таки була правда, бо Андрійко завжди і всім із нею ділився. Зокрема бузком чи яблуками, якщо у нього їх було багато.

Мама тихенько зітхала і ставила бузок у вазу. Якщо ж то були яблука — зітхала ще тихіше і несла яблука на кухню, де одразу їх мила, різала і заливала тістом. Із тих яблук, зірваних біля дослідницької лабораторії, виходила

найсмачніша у світі шарлотка! Мама казала Лізі, що більше вони ні на що не придатні, бо недостиглі. Лізка кивала головою, погоджуючись із мамою. Але тишком-нишком, поки мама мила зеленаво-жовті плоди, хапала собі одне яблуко і їла, прицмокуючи, ніби куштувала щось надзвичайно смачне. Від кислоти зводило щелепи і страшенно щипало язик, та Лізка нізащо б у цьому не зізналася, бо вони з Андрійком хвалилися одне перед одним, які ж смачнючі яблука їм вдалося дістати!

Андрійко Береза був найкращим другом Лізки Мармизко. І не останню роль у цьому зіграло

його прізвище. Ну хто, скажіть, як не Береза може зрозуміти Мармизко? Андрійкові пощастило, що він не Зубрійко, хоча це було б смішно, бо тоді і в нього римувалися б ім'я та прізвище. Але Андрійко не зубрійко, хоча й гарно вчиться, тому що ж він все ж таки Береза, а не Дуб.

Вони вже другий рік вчилися в одному класі, коли Лізка помітила, що Андрійко щодня, коли вона йде зі школи додому, їде за нею на велосипеді. Спершу вона думала, що то випадковість, і Андрійко просто так одразу після закінчення уроків катається на велику. Він живе біля самісінької школи, найближче з усього 3-Б, але майже завжди спізнюється — залітає у клас разом із дзвоником.

Лізка стала уважнішою по дорозі зі школи — приглядалася до найменших дрібниць. І ця її уважність дала свої плоди — вона помітила, що Андрійко після уроків вихором вилітає з класу ще тоді, коли решта учнів збирають свої речі, вдягаються, обговорюють події дня. Потім вона зауважила хлопчачу постать на велосипеді, яка прокрадалася за нею слідом. Це її втішило, а ще — розсмішило. «Гм, хто ж це

сховався за хлібним кіоском? Ні, звичайно ж, це випадковість...» — подумки хихотіла вона.

Щоб перевірити, чи справді за нею стежить Андрійко, вона змінювала маршрут, петляла між будинками, поверталася до школи, та їй не вдавалося збити Березу зі сліду — він весь час їхав за нею. Не явно, ховаючись у тіні будинків, кіосків, за машинами. Часом не сам, а зі своїм товаришем Русланом Жемченком. Тоді гра була ще цікавішою — Лізка намагалася спровокувати їх вийти їй перед очі. «Ну, хлопці, покажіться», — бурмотіла вона, й собі ховаючись за машиною.

Одного разу їй таки вдалося надурити Андрійка. Вона чимдуж побігла, а потім захова-лася за рогом будинку. Андрійко перелякався, що втратив із поля зору об'єкт спостереження, і чимдуж став крутити педалі. Він ледь не налетів на дівчинку, натомість з розгону вписався в паркан. Лізка ж грізно запитала:

— Так, Березо, розкажуй, чого ти за мною стежиш? — вона суворо дивилася на однокласника. — І не кажи, що ти просто катаєшся на велику! Ми обоє знаємо, що це не просто так.

— Так, Лізко, вибач. Я хотів... — хлопець зат-нувся, — хотів, щоб ми стали друзями.

Андрій переступав з ноги на ногу.

— Але не знав, що ти скажеш. Ти ж не така... — він все намагався підібрати слова, — ну, не така, як усі дівчата.

Андрійко аж зблід — ох і нелегко йому да-валася ця розмова.

— Тебе і хлопці бояться, тому я й не знав, з якого боку до тебе підійти.

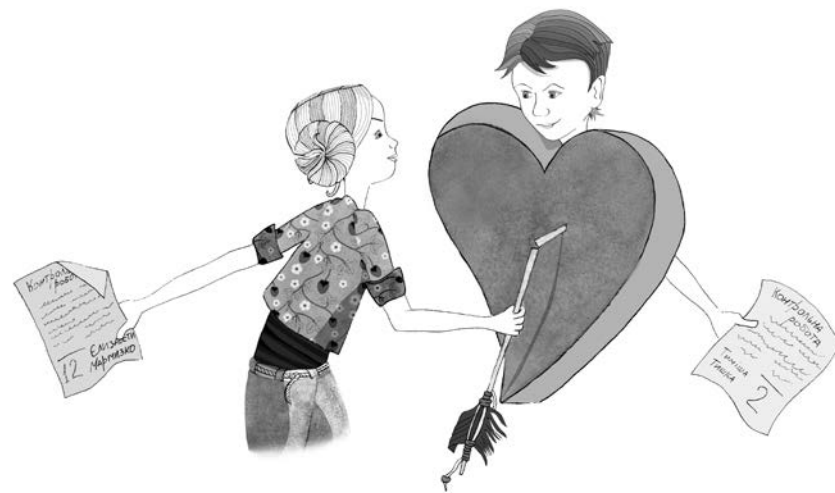
— І тому ти вирішив на мене налетіти? — Лізка вже не приховувала усмішки.

Та похнюплений Андрійко не помітив зміни настрою дівчинки, бо стояв, утупивши очі в носачи своїх уже давно не нових кросівок.

— Ну, Березо, ти даєш! Чого ж мовчиш? — Лізка намагалася зазирнути хлопцеві в очі. — На дружбу я згодна. Тільки давай без усіх цих кохань-зітхань, бо від цього мене нудить, — додала вона.

— Дружба! Без кохань-зітхань! — Андрій був такий радий, що від радості знову впав із велосипеда, на якого вже був виліз.

Лізка так наполягала на самій лише дружбі, бо у свої неповних дев'ять років уже мала неприємний досвід кохань-зітхань. То було й не кохання зовсім, а усього лише симпатія, але відтоді Лізка вирішила тільки товаришувати з хлопцями, а не думати про романтичні побачення.

Оповідка третя,
із якої стає зрозуміло,
чому Лізка не любить кохання-зітхання
і для чого потрібна голова

Об'єктом симпатії був однокласник Тиміш Тишко. Ще одне промовисте прізвище. Але Лізка зауважила це вже тоді, коли хлопчик їй розпідобався. Тоді ж і згадала мудре прислів'я про те, що в тихому болоті чорти водяться.

Так, Тиміш був тихим і непримітним хлопчиком. Навіть незрозуміло, чим він так сподобався Лізці, бо ж на перервах не плювався, у квача на подвір'ї ганяв дуже рідко, та й був мовчазним. Може, саме це зацікавило Лізку? Якщо мовчить — значить, знає щось цікаве. Хоча то був не той випадок.

Тиміш сидів у тому ж ряду, що й Лізка, одразу за нею. І коли вчителька давала контрольну чи самостійну з математики або якісь завдання після диктанту, то Лізка й Тиміш завжди писали один варіант.

Лізка не одразу зрозуміла, чому це раптом Тиміш став таким приятним і милим до неї. То захоплювався її зачіскою, то пригощав яблуками. А потім на самостійній чи контрольній питав у неї, яка відповідь у тій чи іншій задачі. Нібито, щоб перевірити.

З часом він ставав усе нахабнішим і нахабнішим: не встигала Лізка сама розв'язати всі завдання, як він уже штрикав її у спину ручкою й пошепки питав:

— Ну, то які там відповіді?

Тиміш був і не зовсім ніби дурень, швидше, мабуть, лінтюх, — простіше ж запитати, ніж самому мозок напружувати. Хоча й великим розумником його теж не назвеш.

Коли їй усе це набридло, Лізка стала думати, як же провчити цього Тимоша і назавжди відбити охоту її штрикати й відволікати. На той час він їй уже зовсім розподобався. Вона навіть дивувалася: що їй могло привабити у цьому вайлуватому хлопчині без особливої фантазії? Він ніколи не пропонував ніяких ігор на перервах, не вигадував цікавих віршиків на уроках і навіть не малював смішних чоловічків на полях у зошиті.

Якось Лізина сусідка по парті, Маруся Головчак, захворіла, і Лізка майже два тижні сиділа сама. Тоді вона й здійснила свій задум.

— Ірино Григорівно, а я можу писати будь-який варіант? — запитала Лізка у вчительки.

— Так, Лізо. Тільки визначся одразу і не скачи туди-сюди по парті.

«Чудово! — подумала Лізка. — Ну що ж, Тимошику мій любий, начувайся!»

Цього разу вона була дуже приязна до Тимоша і повідомляла йому відповіді, не чекаючи штрикання. Тиміш був надзвичайно задоволений — настільки, що навіть не подякував, хоча зазвичай справно виконував цю частину ритуалу.

Коли ж через день учителька повідомила результати контрольної та віддала дітям їхні роботи, Тиміш аж кипів від люті.

— Що ти наробила!? Ти зіпсувала мені оцінку за чверть! — галасував він. — Ах ти ж така капосна Мармиза! А я тебе ще яблуками пригощав!

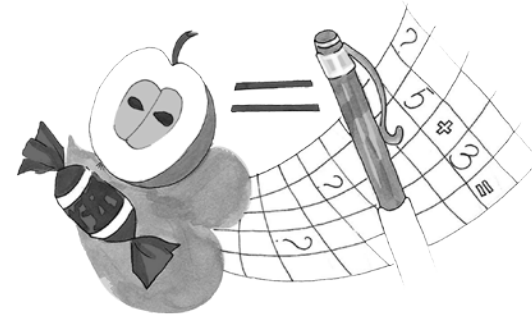
Лізка спокійно спостерігала за траєкторією польоту слини з Тимошевого рота. Коли він трохи заспокоївся, з усмішкою зауважила:

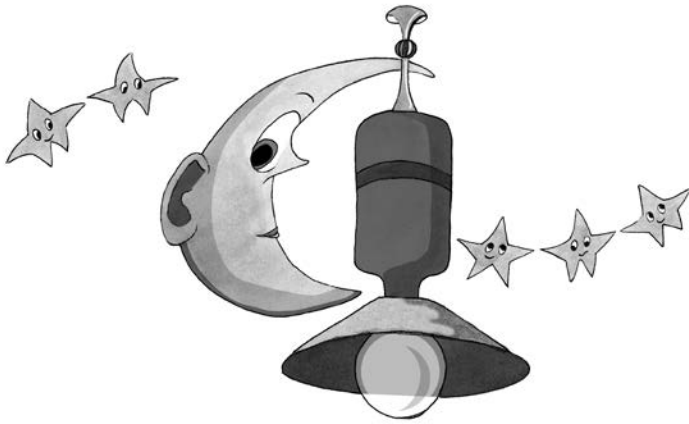
— Ти ж не запитав, який я пишу варіант! І для чого тобі голова? «А ще я в неї їм», — процитувала Лізка старий анекдот і сама ж розсміялася зі свого жарту. — Голову можна використовувати не лише для поїдання яблук. Спробуй! Може, у тебе й вийде! — додала Лізка і, високо задерши носа, пішла до дверей.

За цією словесною битвою спостерігав увесь клас. І хлопці, й дівчата підтримали Лізу дружнім сміхом, оплесками й вигуками:

— Молодець, Лізко Мармизко! Мармизко втерла Тишкові носа!

Носа Лізка Мармизко Тишкові втерла, та Тишко також зробив свою справу — відбив у Лізки охоту прагнути з хлопцями інших стосунків, окрім дружби. Тож вона спрямувала свою енергію на творчість у найширшому розумінні цього слова.

Оповідка четверта,
у якій на стелі з'являються місяць
та зірки і відбуваються
повчальні бесіди

Учителька 3-Б, Ірина Григорівна, говорила, що у Лізки до всього свій творчий підхід. Якщо треба було скласти речення за схемою, вона завжди вигадувала щось незвичайне, веселе, чим смішила весь клас. Якщо для прикладу було речення: «Я люблю гуляти на вулиці»,

то Лізка пропонувала свій варіант: «Я обожаю пльовати в калюжі». Ірина Григорівна лише усміхалася, бо ж у цілому Лізка була досить чемна дівчинка і вчилася добре, просто до всього підходила творчо, тобто по-своєму.

А от мама чомусь не дуже любила Лізчину творчість і називала її «витівками». Якось вона зайшла до доччиної кімнати й одразу ледь не зімліла. На стелі, прямисінько над Лізиним ліжком, був намальований яскраво-жовтий місяць і купа дрібних плямок із нерівними краями — зірок. Мамині очі стали круглі, мов блюдця, губи ворушилися, але слів чомусь не було чути.

Лізка, відчувши, що з мамою щось не так, покликала тата. Тато приніс води, поглянув туди, куди дивилася мама, і його очі також стали, як блюдця. Проте він і не думав беззвучно ворухити губами, а суворо запитав:

— Як і навіщо ти це зробила?

Дорослі часом питають про такі безглузді речі. Як? Фарбами і пензликом, щоб лінії трохи розпливалися, бо так натуральніше, ніж фломастерами. А навіщо? Це ж очевидна річ!

Увечері над головою має бути зоряне небо! А не стара нудна стеля з іще нуднішими тріщинами. Так хоч місяць маскує тріщинку. Лізка з ним розмовлятиме перед сном, і місяць розповідатиме їй дивовижні казки, а вона з ним ділитиметься своїми мріями і фантазіями, бо ж у батьків ніколи немає часу на те, щоб вислухати всі її історії. Наприклад, про те, як Миколай поклав Лізі під подушку таксу. І не просто таксу, а довжеле-е-езну таксу. І як такса вискочила з-під подушки і возила на собі її кицьку Андріяну. Яку кицьку? Ну як же? У Лізки є кицька Андріяна, яка спить із нею в ліжку, вмостившись калачиком у неї в ногах.

— Що? Не вигадувати дурниць? Ну от, бачите, коли я вам розповідаю свої історії, ви кажете «не вигадувати дурниць», — зітхнула Лізка. — Тому я й намалювала місяць на стелі. А знаєте, коли довго-довго дивитися увечері на зірки, вони починають танцювати.

Тато з мамою мимоволі підвели очі на «зоряне небо» на стелі, та за мить тато, ніби прокинувшись, струснув головою і ще раз суворо запитав:

— Лізо, ми тебе питаємо не про те, чим ти малювала місяць, а як ти дістала до стелі й навіщо зіпсувала побілку?

Ну от... зіпсувала... Хіба ж нудна біла стеля з тріщинами була краща, ніж зоряне небо?

— Дістати до стелі було неважко, — радісно ділилася подробицями Лізка: — Я поставила на ліжко стілець, а зверху на нього — табуретку. Потім стала на неї й намалювала місяць і зорі. Це було легко.

Мама чомусь не повірила, бо її очі знову стали великими, а губи заворушилися. Тато знову побіг по воду. Було видно, що і йому стало зле, коли він уявив собі доньку верхи на цій хиткій піраміді.

— Ти хоч розумієш, що могла впасти? — тільки й вичавив він із себе.

Пізніше, коли до тата повернулися спокій і витримка, він довго розмовляв із Лізкою про безпеку, про те, що потрібно відповідати за свої вчинки і думати перед тим, як щось робиш.

— Але ж я думала! — виправдовувалася Лізка. — Я хотіла мати зоряне небо над головою! Я приготувала все заздалегідь — фарби,

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.